

Die altgeorgische Version der Katholischen Briefe

ins Lateinische übertragen

von

Joseph Molitor

Für den Text der restlichen katholischen Briefe, die 3 Johannesbriefe und den Judasbrief, ist die handschriftliche Grundlage nicht so breit wie für den Jakobus- und den 1. und 2. Petrusbrief^a. Zwar läßt uns die wertvolle Sinaihandschrift *sin georg* 39 nicht im Stich; aber sonst steht uns nur das sehr lückenhafte Kala-Lektionar zur Verfügung, dessen Textgestalt etwas älter zu sein scheint als die von *sin georg* 39. So bieten wir auch hier wie bisher den Volltext der georgischen Sinaihandschrift 39 wegen ihrer Vollständigkeit und bringen im Apparat die Varianten des Kala-Lektionars.

4. Der altgeorgische 1. Johannesbrief

Textliche Bezeugung:

M (*sin georg* 39 v. 974): 1, 1-5, 21.

B (Kala-Lektionar saec. X): 1, 1-7; 2, 7-11a, 14-17a; 3, 1-9a; 4, 4b-16; 5, 2b-10, 14, 15b-21.

1,1 Quod fuit a primo (= ab initio), quod audivimus et vidimus oculis nostris, quod (+ *igi*)¹ vidimus et manus nostrae ministrabant verbum illud vitae. 2 Et vita illa manifestata est et quod (+ *igi*) vidimus, testamur et nuntiamus² vobis vitam illam aeternam, quae fuit cum Patre (= apud Patrem) et apparuit nobis. 3 Quod vidimus³, testamur et nuntiamus vobis, ut vos quoque participationem (= societatem) habeatis nobiscum et participatio illa nostra (participationem illam nostram?) cum Patre et Filio eius Iesu Christo. 4 Et hoc <trans>scribo vobis (*verb.* ad-vos) ut⁴ gaudium illud meum sit plenum. 5 Et haec est pollicitatio (= annuntiatio) quam audivimus ex (= ab) illo et nuntiamus⁵ vobis, quia Deus⁶ lumen est et tenebrae (*sg.*!) cum illo non est (= sunt) nec una (= ullae). 6 Si-igitur dixerimus quoniam participationem (= societatem) habemus cum illo et nos in tenebris (*sg.*) ambulabimus, mentimur et non facimus veritatem. 7 Si-igitur in lumine ambulabimus, sicut ille in lumine est, participationem habemus invicem; et sanguis ille Iesu, Filii eius emundat nos ex (= ab) omni peccato. 8 Si-igitur dixerimus, quoniam peccatum non operati sumus, nosmetipsos (*verb.* capita sua) decipimus et veritas nobiscum non est. 9 Si-igitur confitebimur peccata nostra, fidelis est et iustus, ut remittat nobis peccata nostra et emundet nos ab omni falsitate (= iniquitate). 10 Si-igitur dixerimus, quoniam nihil peccavimus, mentiri-facimus illum et verbum eius non est inter nos (= in nobis).

^a Vgl. OrChr 49 (1965) 1-17.

¹ *om igi* B. - ² *om* et nuntiamus B. - ³ *om* et audivimus MB. - ⁴ *om* gaudeatis et MB. - ⁵ nuntio B. - ⁶ Dominus B.

2,1 Liberi mei (*voc.*), hoc <trans>scribo vobis (*verb.* ad-vos), ut non peccetis et si-igitur <ali>quis peccaverit, consolator nobis-est ad<versus> Patrem, Iesus Christus iustus. 2 Et ille est remissor peccatorum nostrorum, non solum peccatorum nostrorum, sed omnis regionis (= mundi). 3 Et hoc (*abl.*) agnoscemus quia novimus illum, si-igitur mandata eius observabimus. 4 Qui dicet (= dicat), quoniam novi illum et mandata eius non observabit, ille mendax est et veritas non est cum illo. 5 Qui autem conservabit verba eius, vere cum illo caritas Dei consummata est; hōc sciemus, quia cum illo sumus. 6 Qui dicet (= dicat) cum illo esse (commorari), fas-est ei (*verb.* ad-eum), sicut (+ *igi*) ipse ambulabat, isto[-modo] quoque (= sic et) ei (*verb.* ad-eum) ambulare. 7 Dilecti, non mandatum novum <trans>scribo vobis (*verb.* ad-vos), sed mandatum primum, quod habuistis ab initio. Mandatum illud primum est verbum illud, quod audivistis. 8 Et rursum mandatum novum <trans>scribo, quod est verum coram illo et inter vos (= in vobis), quia tenebrae (*sg.*) abeunt (*sg.* = transeunt) et lumen illud verum nunc (+ *ve*) paret (= lu-
cet). 9 Qui dicet (= dicat) in lumine esse et frater eius ei-odio erit⁷, in tenebris (*sg.*) est hactenus (*verb.* usque ad hic). 10 Cui⁸ carus-erit frater suus⁹, in lumine est et deceptio (= scandalum) cum illo non est. 11 Cui autem odio-erit frater suus, in tenebris (*sg.*) est et in tenebris (*sg.*) ambulat et non novit, quo ambulat, quia tenebrae (*sg.*) excaecaverunt (*sg.*) illi oculos. 12 <Trans>scribo vobis (*verb.* ad-vos), liberi, [re]missa-sunt vobis peccata vestra nomine eius. 13 <Trans>scribo vobis (*verb.* ad-vos), patres, quia agnovistis primum illum. 14 <Trans>scribo vobis (*verb.* ad-vos), iuvenes, quia potentes estis et verbum Dei vobiscum permanens (*verb.* permansum) est et vicistis malum. 15 Ne vobis-cara-sit (= diligatis) regio haec (= mundus hic) et neque adhuc quid (= quod) est regionis (= mundi) illius¹⁰. Si-igitur cui cara-erit regio haec (= qui diligit mundum hunc), non est caritas Dei cum illo. 16 Quia omne (+ *ve*) in regione (= mundo) haec est concupiscentia carniū et concupiscentia oculorum et iactatio huius vitae; non est haec¹¹ ex Patre, sed¹² ex regione (= mundo) est. 17 Et regio haec (= mundus hic) praeteribit et omnis¹³ concupiscentia eius; qui autem faciet voluntatem Dei, ille manebit [usque] ad-aeternitatem. 18 Liberi, postremum tempus (= hora) est et sicut (+ *igi*) audistis quoniam Antichristus veniens est et nunc quoque Antichristi multi sunt, quo scimus quoniam postremum tempus est. 19 Ex nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis; si-igitur-forte fuerunt (= fuissent) ex nobis, et-forte-permanentes fuerunt (= permansissent) nobiscum, sed ut manifesti sint (fiant), quia non sunt omnes ex nobis. 20 Et vos unctionem habetis ex (= a) sancto et novistis omne. 21 Non isto [-modo] (= sic) <trans>scripsi vobis (*verb.* ad-vos), quoniam novistis veritatem, sed novistis illam et quia omnis mendaciloquentia (= mendacium) ex veritate non est. 22 Quisnam est mendax ille? Aut non (= nonne) ille, qui negabit,

⁷ + ille B. - ⁸ + autem B. - ⁹ + ille B. - ¹⁰ huius B. - ¹¹ om haec B. - ¹² [et] B. - ¹³ om omnis B.

quoniam Iesus non est Christus? Hic est Antichristus; qui negabit Patrem, ille Filium quoque negabit. 23 Omnis qui negabit Filium, cum illo nec Pater est; qui confitebitur Filium, Pater nec (?)¹⁴ cum illo est. 24 Vos quod (+ *igi*) audivistis a primo, vobiscum manebit (= maneat). Si-igitur vobiscum manebit quod (+ *igi*) a primo audivistis, vos quoque cum Patre et cum Filio manebitis. 25 Et haec est pollicitatio, quam (+ *igi*) ille pollicitatus-est nobis, vita aeterna. 26 Hoc <trans>scripsi vobis (*verb.* ad-vos) propter decipientes illos vos. 27 Et vos vitam¹⁵ illam quam accepistis ab illo, manet vobiscum, et non vobis-necesse-est, quomodo-forte (= ut) quis doceat vos, sed eadem vita¹⁵ docebit vos propter omne. Vera est et non est mendaciloquentia (= mendacium) et sicut (+ *igi*) docuit nos, manete super illum. 28 Nunc, liberi, manete super illum, ut, quando apparuerit, habeamus permanifestationem (= fiduciam) et non nos-pudeat ex (= ab) illo in-ventione (= adventu) illa eius. 29 Si-igitur vidistis, quoniam iustus est, scietis (= sciatis), quia omnis (+ *ve*) qui faciet iustitiam, ex illo genitus (= natus) est.

3,1 Videte, quantam¹⁶ caritatem commodavit nobis Pater, ut liberi Dei nobis-dictum sit¹⁷ et sumus quoque. Propter hoc regio (= mundus) non novit nos, quia nec illum agnovit¹⁸. 2 Dilecti, nunc liberi Dei sumus et nondum apparuit (*verb. part. pass. + est*), quid futuri sumus (= simus)¹⁹. Hoc novimus, quia, quando manifestatus-erit, similes ei erimus, quia videbimus²⁰ illum, sicut (+ *igi*)²¹ est. 3 Et omni[s] qui habebit spem hanc <ad>versus eum, emundabit semetipsum (*verb. caput suum*), sicut-ille sanctus est. 4 Omnis qui operabitur peccatum, ille iniquitatem-quoque operabitur et peccatum illud est iniquitas. 5 Et novistis quia (?)²² ille apparuit, ut peccata nostra [ex]terminaret et peccatum cum illo (non) est. 6 Omnis qui cum illo (apud illum) manebit, ille non peccabit (*fut. II.*); omnis qui peccabit (*fut. I.*), ille non vidit (*perf.*) illum, nec novit illum. 7 Pueri, ne-forte quis decipiat [vos]. Qui operabitur iustitiam, ille iustus est. 8 Qui operabitur peccatum, ille ex daemone (= diabolo) est, quia ab initio daemon (= diabolus) peccat. Propter hoc manifestatus-est Filius Dei, ut destrueret opera daemonis (= diaboli). 9 Omnis qui genitus (= natus) est ex Deo, ille peccatum non operabitur, quia semen eius cum illo permanens est et non (*ver*) potestas-est-ei (= potest) peccare, quia per Deum (= ex Deo) genitus (= natus) est. 10 Hōc manifesti sunt liberi Dei et liberi daemonis (= filii diaboli). Omnis qui non operabitur iustitiam, ille non est ex Deo et cui non carus-est frater suus. 11 Quia haec est pollicitatio, quam audivistis ab initio, ut diligatis invicem. 12 Aut non (= nonne) Cain (kaen) ex improbro (= maligno) fuit et occidit fratrem suum? Et propter quid occidit illum? Quia opera eius mala fuerunt, fratris autem iusti. 13 Ne miremini, fratres, quia odio-habet vos regio

¹⁴ offenbar zu tilgen; vgl. nec V. 23a. – ¹⁵ ცხადება (vita) Verschreibung von ცხებულება (unctio)? – ¹⁶ qualem B. – ¹⁷ [vocemur] B. – ¹⁸ agnoverunt B. – ¹⁹ futurum est B. – ²⁰ vidimus B. – ²¹ om *igi* B. – ²² რამელი (qui) M wohl = რამელი (quia) B.

(= mundus). 14 Nos novimus, quia transmutati-sumus ex morte ad vitam, quia nobis-cari-sunt fratres. Cui non carum-erit (= qui non diligit), permanens est cum morte. 15 Omni[s], cui odio-erit frater suus, homicida est et novistis, quia omnis homicida non habet vitam aeternam cum illo permanentem. 16 Hōc agnovimus caritatem, quia ille propter nos spiritum suum (= animam suam) collocavit (= posuit) et nobis quoque dignum-est propter fratres semetipsum (*verb.* caput) collocare. 17 Si-igitur <ali>-quis habebit victum huius regionis (= mundi) et viderit fratrem suum, cui necesse-erit quiddam et praecluserit viscera sua ex (= ab) illo, quomodo <num> caritas Dei manet cum illo? 18 Liberi, ne-forte diligamus verbo, neque lingua solum, sed opere et veritate. 19 Hōc noti (= noscentes *adj.*) fuerimus, quia ex veritate sumus et coram illo corda nostra nobis-persuasa-sunt (= nobis persuasimus). 20 Si-igitur nos-blasphemabit (= nos reprehendet) cor nostrum, maior est Deus corde nostro (*gen. comparationis*) et novit omne (omnem). 21 Dilecti, si-igitur cor nostrum non blasphemabit (= reprehendet) nos, permanifestationem (= fiduciam) habemus ad<versus> Deum. 22 Et quid (+ *igi*) petierimus recipiemus ex (= ab) illo, quia mandata eius observamus et beneplacitum (*subst.*) coram eo faciemus. 23 Et hoc est mandatum eius, ut credamus nomini (= in nomine) Filii eius Iesu Christi, et diligamus invicem, sicut (+ *igi*) ille commodavit nobis mandatum. 24 Et qui observabit mandata eius, cum illo manet et ille ipse cum illo et hōc scimus, quia nobiscum est ex spiritu eius, quem commodavit nobis.

4,1 Dilecti, ne credatis omni spiritui, sed tentate (= probate) spiritus, si-igitur ex Deo erunt (= sint), quia multi falsi-prophetae prodierunt (*verb.* progressi-sunt) ad-regionem (= in mundum). 2 Hōc notus est spiritus Dei: omnis spiritus qui confitebitur Iesum Christum carnaliter ventum (= venisse), ille ex Deo est. 3 Et omnis spiritus qui non confitebitur Iesum carnaliter ventum (= venisse), ille non ex Deo est. Et hoc (+ *igi*) est propter (= de) Antichristum, quod (quem?) audistis, quoniam venturus est et nunc quoque in regione (= mundo) est. 4 Vos autem ex Deo estis, liberi, et vicistis eos; quia maior est, qui inter vos est quam adhuc qui (+ *igi*) inter regionem (= in mundo) est. 5 Illi ex regione (= mundo) sunt²³, propter hoc quoque [quod-]regionis (= mundi) loquuntur et regio (= mundus) audit eos. 6 Nos autem ex Deo sumus; qui noverit Deum²⁴ audiet nos; qui²⁵ non erit²⁵ ex Deo, ille non audiet nos. <Foras>de (= ex) hoc igitur agnoscemus spiritum veritatis et spiritum seductionis. 7 Dilecti mei, diligemus (= diligamus)²⁶ invicem, quia caritas ex Deo est et omnis qui diligit, ex Deo genitus (= natus) est et novit Deum. 8 Cui²⁷ non carus-erit (= qui non diligit), ille non novit Deum, quia Deus caritas est. 9 Hōc manifestata-est caritas Dei inter nos, quia Filium suum unigenitum misit Deus ad-regionem (= in mundum,

²³ + et B. - ²⁴ [+ ille] B. - ²⁵ [et] qui erit non B. - ²⁶ diligite (*imp. I.*) B. - ²⁷ + autem B.

ut vivamus per illum. 10 Hōc [ap]paret²⁸ caritas, non-tamen (= non quasi)²⁹ nos perdileximus Deum, sed ille primum perdilexit nos et misit Filium suum ad-propitiationem peccatorum nostrorum. 11 Dilecti, si-igitur Deus hoc-modo dilexit nos, et nos quoque debemus (*verb.* apud-nos-est) invicem diligere (*verb.* caritas). 12 Deum nequaquam (= numquam) quis vidit (*perf. impers.*). Si-igitur diligemus (= diligamus) invicem, Deus inter nos est et caritas eius inter nos consummata est. 13 Hōc cognoscemus, quia cum illo manemus et ille inter nos³⁰, e Spiritu eius (= suo) commodavit nobis. 14 Et nos vidimus (*aor.*) et testamur, quia Pater misit (Filium) ut-vivificatorem (= salvatorem) regionis (= mundi). 15 Qui confessus-fuerit, quia³¹ Iesus est Filius³¹ Dei, Deus cum illo est et ille cum Deo. 16 Et nos agnovimus³² et credimus (*impers.*) caritati, quam habet Deus [ad]versus nos. Deus caritas est et qui manebit super caritatem, ille cum³³ Deo manet et Deus cum illo³³. 17 Hōc consummata est caritas Dei nobiscum, ut permanestationem habeamus in-die illo iudicii, quia sicut (+ *igi*) ipse est, isto[-modo] quoque nos sumus in-regione illa (= in mundo illo). 18 Timor non est cum caritate, sed perfecta caritas foras exsequitur (= expellit) timorem, quia timor tortum habet, timens autem ille non perfectus est super caritatem. 19 Nos diligemus (= diligamus), quia Deus primum perdilexit nos. 20 Si-igitur <ali>quis dixerit: mihi carus-est Deus (= diligo Deum) et frater suus ei-odio-erit (= fratrem suum oderit), ille mendax est; cui non carus-erit frater suus (= qui non diligit fratrem suum) quem vidit (*aor.*), Deum quem non vidit, non (*ver*) potest (*verb.* potestas-ei-est) perdiligere. 21 Et hoc mandatum recepimus ex (= ab) illo, ut cui carus-erit Deus (= qui diligit Deum), ei-carus-erit frater quoque suus (= diligit fratrem quoque suum).

5,1 Omnis qui credet, quia Iesus est Christus, ille ex Deo genitus (= natus) est et omni[s], cui carus-erit gignens ille, ei-carus-erit genitus (= natus) ille quoque ex illo. 2 Hōc scimus, quia nobis-cari-sunt liberi (= diligimus liberos) Dei, quando Deus nobis-carus-erit (= Deum diligamus) et mandata eius faciemus (= faciamus)³⁴. 3 Quia haec est caritas Dei, ut mandata eius observemus, et mandata eius gravia non sunt. 4 Quia omne (omnis) quod (qui) genitum (genitus) est ex Deo, vincit³⁵ regionem (= mundum) et haec est victoria, quae vincit regionem (= mundum) fides nostra, 5 quia Iesus est Filius Dei. 6 Quia hic est, qui venit (*aor.*) aquā et sanguine³⁶, et Spiritus est testis, quia Spiritus est veritas. 7 Quia tres sunt, qui testantur: 8 Spiritus³⁷, sanguis et aqua, et tres (+ *ve*) hi ad<versus> unum³⁸ sunt. 9 Si-igitur hominum testimonium recipimus (*it.*), testimonium Dei maius est, quia³⁹ hoc est testimonium Dei, quia testatus-est propter Filium eius⁴⁰. 10 Qui credet Filio (= in

²⁸ [et haec est] B. - ²⁹ [non quia] B. - ³⁰ + quia B. - ³¹ Iesum ut-Filium B. - ³² novimus B. - ³³ cum [illo manet] et [ille] cum [Deo] B. - ³⁴ observabimus (= observemus) B. - ³⁵ vincet B. - ³⁶ + Iesus Christus non solum aquā sed aquā et sanguine B. - ³⁷ + et B. - ³⁸ uno illo (*instr.*) B. - ³⁹ et B. - ⁴⁰ suum B.

Filium) Dei, habebit testimonium illud Dei cum semetipso (*verb.* cum capite suo); qui non credet Filio (= in Filium)⁴¹, ut-mendacem demonstravit illum, quia non credidit testimonio illi (= in testimonium illud), quod testatus-est Deus propter Filium suum. 11 Et hoc est testimonium, quia vitam aeternam commodavit nobis Deus et haec est vita cum Filio eius. 12 Qui habebit Filium, habebit ille vitam. Qui non habebit Filium Dei, ille vitam non habet. 13 Hoc <trans>scripsi vobis (*verb.* ad-vos), ut sciatis, quia habetis vitam aeternam, qui creditis nomini (= in nomine) Filii eius. 14 Et haec est permanifestatio (= fiducia), quam habemus ad<versus> eum, quia quod⁴² (+ *igi*) petierimus secundum voluntatem eius, audiet nos. 15 Et si-igitur novimus, quia audiet nos, quod⁴³ (+ *igi*) petierimus⁴³, novimus⁴⁴ quoniam⁴⁴ habemus petitionem illam, quam petivimus (*aor.*) ex (= ab) illo. 16 Si-igitur <ali>quis viderit fratrem suum, qui peccabit (= peccet) peccatum non mortiferum, petet (= petat) et commodabit illi vitam; qui (+ *igi*) peccant non mortifere, est peccatum mortiferum, non propter illud⁴⁵ loquor, ut petam. 17 Omnis (+ *ve*) falsitas peccatum est et est peccatum mortiferum. 18 Novimus, quia omnis qui genitus (= natus) erit ex Deo⁴⁶, conservat (*it.*) semetipsum (*verb.* caput suum) et malus non attinget illum. 19 Novimus, quia ex Deo sumus et omnis regio (= mundus) super malum stat. 20 Et novimus quia Filius Dei veniens est⁴⁷ et commodavit nobis mentem, ut noverimus nos verum Deum, et sumus nos cum veritate Filii (*gen.*) eius⁴⁸. Hic est verus Deus et⁴⁹ vita aeterna. 21 Liberi, <per>custodite vosmetipsos (*verb.* capita sua: semetipsos) ex (= ab) idolis.

5. Der altgeorgische 2. Johannesbrief

Textliche Bezeugung:

M: 1-13.

B: 1-9a.

1 Senior electae dominae et liberis eius, qui[cum]que¹ mihi-cari-sunt cum-veritate², non solum mihi, sed omnibus agnita-est³ veritas (= omnes agnoverunt veritatem)³. 2 Veritate⁴ illa⁴, quae <per>habitans est (= manet) inter nos et nobiscum erit [usque] ad aeternitatem. 3 Erit (= sit)⁵ vobiscum gratia, pax⁶, misericordia per Deum (= a Deo) Patrem⁷ per Christum Iesum Filium Patris⁸ veritate et caritate. 4 <Per>gavisus-sum perquam, quia inveni ex liberis tuis, qui ambulant cum-veritate, sicut (+ *igi*) mandatum recepimus e (= a) Patre. 5 Et nunc interrogo (= rogo) te, domina, non sicut (= tamquam) mandatum novum <trans>scribo tibi (*verb.* ad-te), sed quod habebam(us) ab initio, ut⁹ diligatis invicem.

⁴¹ + Dei B. - ⁴² [si-igitur] B. - ⁴³ quod[cum]que (+ *igi*) petiero et B. - ⁴⁴ novi quia B. - ⁴⁵ hoc B. - ⁴⁶ + non peccabit sed qui (+ *igi*) genitus (= natus) erit ex Deo B. - ⁴⁷ venit (*aor.*) B. - ⁴⁸ + Iesu Christi B. - ⁴⁹ om [et] B.

¹ [qui] B. - ² + [et] B. - ³ a-quibus [agnitum-est] ut-veritas B. - ⁴ [ex] veri[tate] B. - ⁵ [sit] B. - ⁶ + [et] B. - ⁷ + [et] B. - ⁸ [eius?] B. - ⁹ in hoc B.

6 Et haec est caritas, ut ambulemus secundum mandata eius, et hoc est mandatum, ut, sicut (+ *igi*) audistis ab initio, in hoc ambuletis. 7 Quia multi deceptores (= seductores) introierunt ad-regionem (= in mundum), qui non confitentur Iesum Christum carne ventum (= progressum); hic est deceptor et antichristus. 8 Cavete vosmetipsos (*verb.* capita vestra), ut non (= ne) perdetis, quid (= quod) (+ *igi*) operati-estis, sed mercedem cum-plenitudine recipiatis. 9 Omnis (+ *ve*) praecessor, qui non manebit super magisterium (= doctrinam) Christi, cum illo Deus non est; qui autem manebit super magisterium (= doctrinam) Christi, cum illo Filius quoque et Pater quoque est. 10 Qui veniet ad-vos, hoc magisterium (= hanc doctrinam) non feret, ne excipiat illum ad-domum et neque salutetis illum. 11 Qui salutabit, ille communicavit operibus eius malis. 12 Multum in-animo-habui (*aor.*) <trans>scribere (*term.*) vobis (*verb.* ad-vos), sed non volui (*aor.*) chartā et atramento, spero autem venire ad-vos et ore-ad-os loqui, ut gaudium illud nostrum sit cum-plenitudine. 13 Te-interrogant (= salutant) liberi sororis tuae electae.

6. Der altgeorgische 3. Johannesbrief

Textliche Bezeugung:

M: 1-15.

B: 1-8.

1 Senior Gaio (gaio) dilecto¹, qui mihi-carus-est (= quem diligo) cum-veritate. 2 Dilecte, propter omne oro (= orationem facio) te dirigi (*term.*), sicut (+ *ege*) <ad>directus-est (*perf. neogeorgicum*)² spiritus tuus (*impers.* = anima tua). 3 Quia <per>gavisus-sum perquam ex venientibus fratribus, qui testabantur propter veritatem tuam, sicut (+ *igi*) tu cum-veritate ambulas. 4 Aliud gaudium maius hōc (*gen. comparationis*)³ non habeo [quam] ut audiam liberos meos cum-veritate ambulare. 5 Dilecte, fideliter agis⁴, quod (+ *ege*) operaris ad<versus> fratres et hoc alienis. 6 Qui testati-sunt propter caritatem⁵ tuam coram ecclesia⁶, quos bonum (= bene) eis-facis⁷ et⁸ abmittis⁹ digne Deo. 7 Quia propter nomen Christi¹⁰ prodierunt et nihil protulerunt (= acceperunt) ex gentilibus (= a gentibus). 8 Quia nobis (*verb.* ad-nos)¹¹ fas-est excipere istiusmodi (= tales) illos, ut adiutores (*praed.*)¹² famus veritati. 9 <Trans>scripsi ecclesiae, principationem-diligens ille eorum Diotrephes (diotrep^e) non excipit nos. 10 Propter hoc si-igitur venero, recordari-faciam illi (*dat.*) opera eius, quae operatur verbis malis, blasphemat nos et non satis-ei-fit hoc, sed nec ille excipit fratres, qui volunt excipere, illos detinet et e concilio (= ecclesia) eicit. 11 Dilecte, ne imiteris malum illud, sed bonum, quia boni-operator ille ex Deo est, mali-operator autem non vidit (*impers.*) Deum. 12 Demetrius (demetri) testificatus est (*pass.*) ex (= ab) omnibus et a-se ex illa (= et ab ipsa) veritate et nos quoque testamur et nostis,

¹ dilecto [Gaio (gaoz)] B. - ² directus-est (*perf.*) B. - ³ maius hōc gaudium B. - ⁴ facis B. - ⁵ veritatem B. - ⁶ [ecclesiis] B. - ⁷ facis B. - ⁸ om et B. - ⁹ + [illos] B. - ¹⁰ [eius] Domini B. - ¹¹ nobis (*verb.* ad-nos) autem B. - ¹² [coadiutores] (*praed.*) B.

quia testimonium nostrum verum est. 13 Multum volebam <trans>-scribere tibi (*verb.* ad-te), sed non volo atramento et arundine <trans>-scribere tibi (*verb.* ad-te). 14 Spero cito videre te (*verb.* visum tuum) et ore-ad-os loquemur. 15 Pax tibi (*verb.* ad-te)! Interrogant (= salutant) te amici. Interrogationem (= salutem) dic amicis nostris cum-nomine (= nominatim).

7. Der altgeorgische Judasbrief

Textliche Bezeugung:

M: 1-25.

B: 4b, 5a, 6-16.

1 Iudas (iuda), Iesu Christi (k'ristēsi) servus, frater Iacobi (iakobisi), vobis, per Deum Patrem perdilectis et per Christum Iesum conservatis. 2 Misericordia vobiscum et pax et caritas multiplicetur! 3 Dilecti, omnem (+ *ve*) festinationem feci <trans>scribere vobis (*verb.* ad-vos) propter communem illam vitam vestram. Fas-mihi-apparuit <trans>scribere vobis (*verb.* ad-vos). Vos-oro, supercertamini (*imp.*) super hanc, quae (+ *igi*) semel (*verb.* unum + *ve*) tradita-est sanctis fides (= fidem). 4 Quia introierunt quidam homines, qui tunc (+ *ve*) prius scripti fuerunt in-hoc iudicio, impii, qui gratiam Dei nostri subvertunt ad-immunditiam et solum Dominatorem et¹ Dominum nostrum Iesum Christum negant. 5 Recordari-facere vos (*verb.* recordationem vestram) volo (*impers.*), etsi nostis omne, quia Deus semel ex-Aegypto populum illum salvavit, secundo autem inoboedientes illos perdidit. 6 Angelos², qui non conservaverunt (= observaverunt) suum illum principatum, sed reliquerunt hereditatem (= habitationem) eorum (= suam), ad-iudicium magni³ diei vinculis illis sempiternis subter caligine conservavit. 7 Sicut Sodoma (sodomaj) et Gomorrha (gomoraj) et circa⁴ earum civitates illae; isto-eodem[-modo] ad-notam earum⁵ fornicabantur et secutae fuerunt post carnem alienam, propositae-sunt ad-notam ignis aeterni, iudicium acceperunt (*verb.* ab-eis-acceptum-est). 8 Isto-eodem[-modo] similiter hi ostensionem vident, carnes contaminant, dominationem contemnunt et⁶ gloriam blasphemant. 9 Ubi (+ *igi*) Michael (mik'ael) archangelus [cum] daemone illo⁷ iurgavit⁸, ei-loquebatur propter Moysis (mose) carnes, non ausus-est iudicium blasphemiae pervenire-facere⁹ super illum, sed ei-dixit: Comminetur tibi Dominus. 10 Hi autem, quod (+ *igi*) non norunt¹⁰ mente (*verb.* cogitationē), sicut (= tamquam) ore-elingua pecora, in illis depravantur. 11 Vae eis (*verb.* ad-eos), quia in-via illa Cain (kaenisi) ambulant et deceptioni (= errori) Balaam (balaam)¹¹ mercedi¹² commixti-sunt et disputationi illa Core (korēsi)¹³ perierunt. 12 Hi sunt, qui in-caritatibus illis vestris contaminati vobis-conoblectantur¹⁴ et intimide semetipsos (*verb.* capita sua) pascunt (*it.*). Nebulae inaquosae ex (= a) vento passim-

¹ om et B. - ² + [illos] B. - ³ + illius B. - ⁴ circum B. - ⁵ + hae B. - ⁶ om et B. - ⁷ om illo B. - ⁸ + et B. - ¹⁰ + blasphemant et [quantum] (+ *igi*) norunt B. - ¹¹ (balaamisi) B. - ¹² mercedis B. - ¹³ [koresi] B. - ¹⁴ vobis [conoblectantur] B.

raptae, arbores hiemales infructuosae, bis <inter> mortuae, cum-radici-bus¹⁵ eradicatae. 13 Undae furiosae maris, quae ut-spumam sublime-iacent sui-metipsius¹⁶ pudorem, stellae errantes, propter quos caligo illa tenebra-[rum] aeternae¹⁷ conservata est. 14 Prophetavit propter illos¹⁸ septimus ab Adam Enoch (enuk^c) et dixit: Ecce en venit (aor.) Dominus myriadibus (verb. decies-millies instr.) sanctis angelis eius (= suis), 15 facere iudicium propter omnes et convincere omnes impios (verb. atheos) propter omnia opera impietatis eorum, quibus peccaverunt<-in>¹⁹, propter omnia dura verba²⁰, quae loquebantur propter illum²¹ peccatores²² impii (verb. athei). 16 Hi²³ sunt murmurantes, culpantes, in-concupiscentia (= in cupiditate) sua (verb. capitis eorum)²⁴ ambulantes et os eorum loquitur vesanum (= vesana) et²⁵ ocul[os] [pate]faciunt coram oribus (= vultibus) utilitatis causâ. 17 Vos autem, dilecti, recordamini (imp.) verborum illorum prae-dictorum per Apostolos Domini nostri Iesu Christi. 18 Quia loquebantur vobis, quoniam in-postremis temporibus venient aliqui (= quidam) [il]-lusores similiter concupiscentiae suae (= secundum concupiscentiam suam) ambulantes in-impietate. 19 Hi sunt, qui disiungunt semetipsos (verb. capita sua), animati, qui Spiritum non habent. 20 Vos autem, dilecti, exaedificate vosmetipsos (verb. capita vestra) sancta ista fide vestra et Spiritu sancto (instr.) orate. 21 Vosmetipsos (verb. capita sua) caritate Dei conservate et expectate misericordiam Domini nostri Iesu Christi ad-vitam aeternam. 22 Et quorundam miseremini (imp.) per-dubitorum. 23 Quosdam salvate et sicut (= tamquam) ex igne deripite, quorundam miseremini (imp.) cum-timore. Vobis-odio-sit ex carnibus inquinata illa vestis. 24 Qui (+ igi) autem praevalens est conservare vos sine-peccato (adv.) et statuere coram gloria eius integros cum-gaudio, 25 soli Deo vivificatori (= salvatori) nostro per Christum Iesum Dominum nostrum, gloria et magnificentia (in evangeliiis: divitiae), firmitas et potestas antierius omnibus saeculis (= ante omnia saecula) et nunc et ad<versus> omnia tempora ab-aeternitate [usque] ad aeternitatem. Amen.

¹⁵ [una-cum] B. — ¹⁶ propter suum-ipsum B. — ¹⁷ tenebrarum aeternarum (sg.) B. —

¹⁸ hos B. — ¹⁹ + et B. — ²⁰ verba dura B. — ²¹ om propter illum B. — ²² + et B. —

²³ + (igi) B. — ²⁴ (verb. capitis sui) B. — ²⁵ om et B.